

KUDSİ ERGUNER

MEVLEVÎLERE GÖRE
MEVLÂNÂ VE
MEVLEVÎLİK
HAKKINDA
DOĞRU BİLİNEN
ELLİ YANLIŞ

KUDSİ ERGUNER

Dedesi Süleyman ve babası Ulvi Erguner'den sonra klasik ney ekolünün temsilciliğini sürdüren Kudsi Erguner, babasından aldığı eğitimle birlikte, önemli müzisyen ve tasavvuf çevrelerinde yetişme fırsatı buldu. 1967 yılından itibaren Türkiye, Avrupa ve Amerika'daki ilk Mevlevî ayinlerine neyzen olarak katıldı. İstanbul Radyosu'nda kısa bir süre müzisyen olarak çalıştıktan sonra 1975 yılında yerleştiği Paris'te aldığı mimarlık ve müzikoloji eğitimlerini yüksek lisans derecesinde tamamladı. Türkiye, Hindistan, Pakistan ve Japonya'da müzik araştırmaları yaptı. Dünyanın en prestijli sahneleri ve önemli festivallerinde, Klasik Osmanlı ve Tasavvuf Müziği'nin farklı konularını içeren sayısız konser verdi. Yüzden fazla albüm ile yedi kitabı, başta Fransızca ve Türkçe olmak üzere çeşitli dillerde yayımlandı. Robert Wilson, Peter Brook, Carolyn Carlson, Maurice Bejart, Peter Gabriel, Tony Gatloff, Michel Portal, Alexandre Desplat, Marc Minkowski, Sarkis, Fazıl Say, Mehmet Ulusoy gibi tanınmış müzisyen ve yönetmenlerle çalıştı. Besteleriyle iki kez "en iyi müzik" dalında, "Afife Tiyatro Ödülü"ne layık görüldü. Zonguldak Bülent Ecevit ve Üsküp Üniversitelerinden iki fahri doktora aldı. 2016 yılından beri "Unesco İyi Niyet Elçisi" olan Erguner, hâlen tüm dünyada gerçekleştirdiği konserlerinin yanı sıra, Tasavvuf ve Mûsiki üzerine konferanslar vermekte, Venedik Cini Vakfı ve Rotterdam Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
Mevlânâ: “Gel, Gel, Kim Olursan Ol Yine de Gel!”	
Dedi İddiası	15
Bu Yedi Öğüt Mevlânâ’ya Aittir İddiası	18
Mesnevî Mevlânâ’nın Yazdığı Eserlerin Adıdır,	
Mesnevî’yi Mevlânâ Kaleme Almıştır İddiası.....	21
Mevlânâ Bugün Gördüğümüz Tasvirlerine	
Benziyordu İddiası	29
Mevlânâ ve Mevlevîlik Konya’ya Aittir İddiası	33
Semâ Dönmeştir, Semâzenler Mevlevî’dir İddiası	39
“Edeþ Yâ Hu!” Terbiyeli Ol Demektir İddiası.....	44
“Çile Doldurmak” Eziyet Çekmek Demektir İddiası	45
Mevlânâ Atomu İlk Keşfedendir, Mevlevî Ayini	
Gezenlerin Temsilidir İddiası	47
“Ney” Kutsal Bir Enstrümandır İddiası.....	52
Mevlevîlik Devam Ediyor, Bugün de Mevlevî Olmak	
Mümkündür İddiası.....	55
Türkçeye Yapılan Tercümelemler Tek Başına	
Mevlânâ’yı Anlamak İçin Yeterlidir İddiası	61
Mevlânâ’nın Eserleri Okunarak Evliya Olunur İddiası	64
Mevlevîlik Sembollerle Doludur İddiası	70
Mevlevîlikte Bel Evladı, Yol Evladından Üstündür İddiası	75

Kadınlardan Mevlevî Şeyhi Olur İddiası	81
Mevlevî Kıyafeti Sadece Semâ Töreninde Giyilir İddiası.....	84
Mevlânâ Sadece “Ney”i Severdi İddiası	86
Son Devir Mevlevîleri Muhafazakârdılar, Batılılaşmaya Karşı Mücadele Ettiler İddiası	90
Mevlânâ ve Mevlevîlik Siyasi Yönetim ve Uygulamalardan Bağımsızdır İddiası.....	95
Şems-i Tebrîzî, Mevlânâ'nın Şeyhidir İddiası	99
Mevlânâ, İbnü'l-Arabî ile Aynı Görüştedir İddiası	103
Mevlânâ, Hacı Bektaş'ın Dervişidir İddiası.....	107
“Semâ” Mevlânâ ile Başladı İddiası.....	112
Mevlânâ'nın Semâsı ile Bugün Yapılan Mevlevî Ayinleri Aynıdır İddiası.....	116
Mevlevî Ayininin Her Bölümünün Farklı Bir Anlamı Vardır İddiası	120
Semâ Bir Meditasyondur İddiası.....	127
Semâ ve Müzik Haramdır İddiası	129
Mevlânâ Türk'tür, Acem'dir, Afgan'dır, Rum'dur vs. İddiası	132
Mevlânâ, Elitler İçin Farsça Yazmıştır İddiası	137
Mevlânâ Türk-İslam Kimliğinin Temsilcisidir İddiası.....	141
Mevlânâ Şii'dir İddiası	144
Mevlânâ İslam Misyoneridir İddiası.....	147
Mevlânâ Dinleri Birleştirdi İddiası.....	151
Mevlânâ'nın Yolu Dinler Üstüdür İddiası.....	155
Mevlânâ Her Şeye Karşı Hoşgörülüdür İddiası.....	158
Mevlânâ Hümanisttir, Mevlânâ Düşüncesinin Temeli İnsan Sevgisine Dayanır İddiası.....	161
Mevlânâ Filozoftur İddiası.....	165
Mevlânâ Şairdir İddiası	170
Mevlânâ Bir Aşk Peygamberidir (!) İddiası	174
Mevlânâ Panteisttir İddiası.....	177
Mevlânâ İnsan Üstü Bir Mahlûktur İddiası.....	180

Mevlânâ Reenkarnasyona (Tenâsüh) İnanırdı İddiası	184
Mevlânâ ile Şems Arasındaki Sevgi Tenseldi İddiası	188
Mevlânâ Şarap İçerdi İddiası	194
<i>Mesnevî</i> 'deki Bazı Hikâyelerin Günümüzde	
Sansürlenmesi Gerektiği İddiası	198
Mevlânâ'nın <i>Mesnevî</i> 'si Yedi Cilttir İddiası.....	202
Mevlânâ Moğol Casusudur İddiası.....	207
Mevlânâ, Ahi Evren Olarak Bilinen Nasrettin Hoca'yı	
Öldürttü İddiası.....	212
Mevlânâ Zenginleri Fakirlere, Emirleri Halka	
Tercih Ederdi İddiası.....	218
KAYNAKÇA	223

Bu eseri bana ney, musiki ve tasavvuf mirasının kapısını açan, rahmetli babam Neyzen Ulvi Erguner başta olmak üzere, sayesinde tanıdığım diğer hocalarım Mithat Bahari, Halil Can, Saadeddin Heper, Kemal Batanay, Cahid Gözkan, Hulûsi Gökmenli, Necmeddin Özbek Kangay'la, genç yaşımdan itibaren bir müzisyen olarak yetişmeme destek veren Nevzad Atlıĝ, Cevded Çaĝla, Münir Nureddin Selçuk, Emin Ongan, Alaeddin Yavaşca, Bekir Sıtkı Sezgin, Necded Yaşar ve İhsan Özgen'e ithaf ediyorum.

ÖNSÖZ

Soyadımızı Mevlânâ torunu Celâleddin Ergun Çelebi'ye ithafen *Ergun-er* koyan dedem neyzen Süleyman Erguner'den başlayarak, Mevlânâ muhibbi bir aileden gelmem, babam Ulvi Erguner ile benim de bir neyzen olarak içinde yaşadığım son devir tasavvuf insanlarından duyduklarım, bekleğimden beri ailece hemen her hafta sonu katıldığımız Üsküdar Özbekler tekkesindeki toplantıların etkisi, *Üsküdar'ın evliyası* olarak yâd edilen Nafiz Uncu ve Tufan Baba'dan, Üsküdarlı Ali Efendi ve bana ismini veren Kudsi Efendi'den işittiklerim, Osmanlı Musikisi'nin, Mevlevî ayinlerinin üstadı Saadeddin Heper, neyzen Halil Can ve Kemal Batanay'dan meşk ettiğim eserler ile onların manevi neşe ve sohbetleri, diğer yandan Samiha ve Ekrem Ayverdi'ler ile, etraflarındaki güzel insanlar benim için aldığım eğitimin bir parçası ve birer referans oldular.

1967'den 1977 yılına kadar Konya'da yapılan Mevlânâ ihtifallerinde bulunmam, 1970-2000 yılları arası Avrupa ve Amerika'da yapılan ilk Mevlevî ayinlerine neyzen olarak katılmam sayesinde, Mevlevîliğin ve son tasavvuf çevresinin çağdaş tarihine de yakından şahit oldum.

Bunlara ilaveten günümüzde kendilerini *Mevlevî Dedesi*, *postnişini veya sufi* (!) ilan eden çevreleri yakından tanıyor ol-

mam, 1972 yılından bu yana tüm dünyada, çoğunlukla oraya ayak basmış ilk neyzen olarak verdiğim konserler, Paris'te dost olduğum Batılı entelektüeller ve mistik çevreler, 1976 yılından itibaren Avrupa'ya ve Amerika'ya davet ettiğim geleneksel tasavvuf çevreleriyle yaşadıklarım, Mevlevî kültürünün son yıllarına şahit olmam, bu tecrübe ve öğretilerin neredeyse tek temsilcisi kalmam sebebiyle de anılarımı gelecek kuşaklara aktarmayı bir borç biliyorum.

İki asırdır süren batılılaşma, medeniyet değişimi, çağdaşlaşma ve elli yıldır devam eden millilik, muhafazakârlık arayışıyla insanlar sevdiklerini iddia ettikleri Mevlânâ'nın eserlerinden feyz almak yerine, onu kendilerine benzetmeye, kendi sözlerini ona ithaf etmeye başladılar. Böylece inanç dünyasında ve sosyal hayatta oluşan yeni değerleri Mevlânâ ile ispatlar oldular.

Farklı çevrelerde şahit olduğum, iftiraya varan iddialarda, çeşitli dillerde yayımlanan kitaplarda, yazılan romanlarda, tercümelelerde yaratılan Mevlânâ ve Mevlevî imajının bana öğretilmiş olan ile uyuşmadığını görmek isyanımı giderek artırdı. Sonuçta itirazlarıma yıllardır yakından tanıklık eden eşim Arzu Erguner'in ısrar ve cesaretlendirmesi ile bu eseri beraberce hazırlamaya karar verdik. Doğru bilinen yanlışların en tanınmış olanlarından elli tanesini bir araya getirerek inceledik. Onlarla ilgili yanıtları ve tenkitleri, *Mesnevî*'nin değişik tercümeleleri ve şerhlerinde, *Fihî Mâ Fih*, *Divan-ı Kebîr* ve *Mecalis-i Seb'â*'da, Babası Bahâeddin Veled'in ve oğlu Sultan Veled'in *Ma'ârif*'lerinde ve *İbtidânâme*'de, Şems'in *Makalat*'ında, nakledilen anılarda, dervişi Ferîdün Sipehsâlâr, torununun dervişi Ahmet Eflakî'nin *Menâkıbü'l Arifin*'inde Molla Câmî'nin *Nefehâtü'l-üns min hazâret'il kuds*'ü gibi Mevlânâ ve etrafındakilerin yaşamını, söylemlerini aktaran eserlerde aradık, sorguladık. Ancak ya bulamadık ya da tam tersi söylemlerle karşılaştık. Çağdaş değerlere, siyasal gereksinmelere uyarlanarak yeniden yaratılan Mevlânâ imajının, ona atfedilen hadiseler ve söylemlerden çoğu kez uzak olduğunun altını, yine onun kendi sözleriyle çizdik. Her bir başlık, elbette çok daha